

מרכז יצחק רבין
לתקריר ישראל

זכותי לחשוב אחרת

פעילות לכיתות ד'-ו'

מתוך החוברת "בעת מחלוקת" - תכנית חינוכית לבתי הספר היסודיים

מטרת הפעילות

לעמוד על חשיבותה של חשיבה אחרת. בפעילות זו יתוודעו התלמידים לסיפורם של אישים מן ההיסטוריה, שנאבקו על אמונתם ועל האמת הפנימית שלהם, פעלו בניגוד לעמדת הרוב והגיעו להישגים חשובים איש איש בדרכו. בחוברת "בעת מחלוקת" מובאות דוגמאות נוספות מתחומים שונים שבהם קידמו יחידים את החברה: מדע, התחדשות השפה (תחייה תרבותית ולאומית), שוויון בחברה בין נשים לגברים ויצירת מפנה פוליטי.

עזרים

כרטיסיות עבודה בקבוצה ו"סיפורי הדמויות".

מהלך הפעילות

במליאה

המנחה ירשום על הלוח את המשפט: "זכותי לחשוב אחרת כי..." ויבקש מן התלמידים להגיב.

- האם אתם מסכימים עם הנאמר במשפט? אם כן, באילו מקרים? אם לא, מדוע? התלמידים ישלימו את המשפט והמנחה יוסיף על הלוח את הנימוקים שיצינו. אפשר להוסיף שאלות כגון אלה:

- כיצד אנו מרגישים למשמע דעה שונה משלנו? האם אנו מתקשים לקבל דעה אחרת? מדוע? האם לדעתכם חשוב להקשיב לדעות שונות?

המנחה יבקש מן התלמידים לספר על אנשים שבדבריהם ובמעשיהם חשבו אחרת והעזו לשנות את המציאות (בנימין זאב הרצל, מרטין לותר קינג, כריסטופר קולומבוס ועוד), ויכתוב על הלוח את השמות שהועלו.

בקבוצות

כל קבוצה תעסוק בסיפורה של אחת הדמויות (ראו מעבר לדף) ותקיים דיון באמצעות כרטיסיית העבודה.

כרטיסיית עבודה בקבוצה

לפניכם דוגמה לסיפורו של אדם שחשב אחרת:

- מי הדמות בקטע?
- מה היו אמונותיה ודעותיה?
- כיצד התייחסה אליה החברה?
- מדוע התייחסה אליה החברה כך?
- מה מאפיין את הדמות?
- האם הדמות המתוארת הצליחה במאבקה (והשיגה את המטרה שלשמה נאבקה)?
- כיצד אנו מתייחסים למעשה הזה כיום?
- האם תוצאות המאבק השפיעו על חיינו?

”סיפורי דמויות” לדוגמה

צילום: יובל גמון

גלילאו גאלילוי ואיטליה, 1564-1642): מתמטיקאי, אסטרונום ופיזיקאי. בשנת 1609 בנה גלילאו את הטלסקופ הראשון, שסייע לחיזוי מבחינה מדעית את ההנחה של קופרניקוס שהשמש עומדת בלי לנוע במרכז היקום ואילו כוכבי הלכת נעים סביבה. בעקבות ההוכחה של גלילאו פרץ עימות בינו לבין ראשי הכנסייה. הם סברו שכדור הארץ עומד והשמש סובבת סביבו, וכפו עליו לחזור בו מתורתו. העימות עם הכנסייה הפך את גלילאו לסמל המחשבה החופשית, וכשהוצא להורג טבע את הביטוי: "ואף על-פי כן נוע תנועו!" ועל פי אלי בר נביא ואביעד קליינברג, **בימי הסהר והצלב**, ספרי תל-אביב, 1997

אליעזר בן-יהודה (1858-1922): נולד בליטא בשם אליעזר פרלמן. בשנת 1881 עלה עם אשתו לארץ ישראל, ובנו הבכור איתמר היה למעשה הולד הראשון בעולם המודרני ששפת אמו הייתה עברית. בן-יהודה נלחם בעקשנות להפוך את העברית לשפה חיה, משום שהאמין שהשפה היא תנאי הכרחי וחיוני לתחייה לאומית ותרבותית של עם. הוא פרסם מאמרים וספרים בשפה העברית, חיבר מילון והמציא מילים רבות. רבים התנגדו לדרך: החרדים שראו בעברית שפת קודש בלבד, אנשי המושבות הראשונות שלמדו את ילדיהם ביידיש ועוד - אך בן-יהודה דרש להפוך את העברית לשפת הלימוד בבתי הספר. בשנת 1887 הוקם בראשון לציון בית הספר הראשון שבו נלמדו כל המקצועות בעברית. ועל פי בחינה בן ברך, **המאה ה-19 - העולם של אתמול**, ספרי תל-אביב, 1998

יצחק רבין (1922-1995) עם כניסתו לתפקיד ראש הממשלה, בשנת 1992, ראה יצחק רבין את השגתו של הסכם שלום עם הפלסטינים כמטרה החשובה ביותר. החלטה זו העידה על תפנית בתפיסתו ובמחשבתו של רבין, כמנהיג שהיה איש צבא שנים רבות, וקידמה את תהליך השלום באזור. בספטמבר 1993 נחתם הסכם עקרונות ראשון בין ישראל לפלסטינים, ובעקבותיו נחתם הסכם שלום עם ממלכת ירדן. מדיניות השלום של רבין זכתה לתמיכה בקרב העם, אך גם עוררה ויכוחים והתנגדות. ברחבי המדינה התנהלו הפגנות נגדו, התפרסמו כרזות שנאה ונשמעו איומים על חייו, אך הוא המשיך לפעול להשגת הסכמי שלום. בארבעה בנובמבר 1995, בסיומה של עצרת המונים שקראה "כן לשלום - לא לאלימות", נרצח יצחק רבין. הרצח, וגאל עמיר, לא הסכים עם דרכו המדינית והפוליטית של רבין והחליט להורגו.

במליאה

הקבוצות יציגו את הדמות ואת מסקנותיהם ממאבקה.

לסיכום

- מדוע התנגדה החברה למי שחושבים אחרת?
 - האם הדמויות פעלו מתוך אומץ לב? במה הדברים באים לידי ביטוי?
 - כיצד החברה מתייחסת היום לסיפוריהן של הדמויות האלה? (חשוב להדגיש כי תפיסות ואמונות רווחות עשויות להשתנות במשך הזמן.)
 - האם גם היום אנו נתקלים בתופעות מסוג זה? הביאו דוגמאות.
- למחנה:** אפשר לדון במושג "אומץ לב" במציאות שלנו:
- האם יש מקום לגילויים כאלה של אומץ לב אישי? אם כן, באילו תחומים? במה הוא עשוי לשפר את חיינו כפרטים בקהילה ובחברה?